

**Reverendissimi in Christo Patris ac Domini domini Hermanni,
sanctae Coloniensis ecclesiae archiepiscopi, ... Appellatio
contra certos quosdam homines ex venerabili capitulo
Coloniensi, clero item & universitate, eorumque praesumpta
sive gravamina, sive appellationem, nuper interposita : ex qua
pius lector cognoscet, quicquid a praedicto archiepiscopo pro
augenda & amplificanda gloria Dei, ejusque ecclesiae rite &
sancte administranda suscipitur, universum illud quibusdam
adversariis parum liberaliter in criminationes adduci**

<https://hdl.handle.net/1874/9491>

REVERENDISSIMI
 IN CHRISTO PATRIS AC DOMINI
 DOMINI HERMANNI, SANCTAE COLONIENSIS
 Ecclesiae Archiepiscopi, sacri Romani Imperii per Italiam Archican-
 cellarii, Principis Electoris, Westphaliae & Angariae Ducis, Legatique
 nati, & Administratoris Ecclesiae Paderbornensis, Appellatio contra
 certos quosdam homines ex Venerabili Capitulo Coloniensi, Clero
 item & Vniuersitate, eorūque praesumpta siue grauamina, siue appel-
 lationem, nuper interposita: ex qua pius lector cognoscat, quicquid à
 praedicto Archiepiscopo pro augenda & amplificanda gloria
 Dei, eiusque Ecclesia ritè & sanctè administranda piè susci-
 pitur, uniuersum illud à quibusdam aduersariis
 parum liberaliter in criminatio-
 nes adduci.

ANNO M. D. XLV.

IN NOMINE DOMI

NI, AMEN. Nouerint uniuersi præfentes literas inspecturi. Quod anno à natiuitate eiusdè Dei & Domini nostri Iesu Christi Millesimo quingentesimo quadagesimo quinto, indiétione quarta, secū dum usum, stylum, & consuetudinem scribendi in Ciuitate & Diocesi Colonienfi, diè quidem Veneris, decima mensis Iulii, hora quinta post meridiem, Imperii Sacratissimi & inuictissimi Principis & Domini, Domini Caroli, huius nominis quinti Romanorum Imperatoris semper augusti, ac Hispaniarum Regis &c. Domini nostri clemētissimi, Anno uicesimo quinto, Reuerendissimus in Christo Pater, Illustrissimus Princeps & Dominus, Dominus Hermannus, sancte Colonienfis Ecclesiæ Archiepiscopus, Sacri Romani Imperii per Italiam Archicancellarius, Princeps Elector, Vuestphaliæ & Angariæ Dux, legatusq; natus, ac Administrator Ecclesiæ Paderbornensis &c. Dominus meus gratiosissimus, coram Venerabili uiro Domino Adamo Richardi, Decano Ecclesiæ sancti Cassii in Bonna, tanquàm spectabili persona, & dignitate Ecclesiastica insignita, in præsentia ipsius Reuerendissime gratiæ Syndici, meiq; Notarii, & testium infra scriptorum ad hoc specialiter uocatorum, & rogatorum, in arce Brula cōstitutus, atq; manibus tenens quendam appellationis, prouocationis, Apostolorumq; petitionis infra scripti tenoris libellum, animo & intentione à quibusdam illiberalibus præsumptionibus, nouationibus, recusationibus, & iniuriis illatis, & quæ porro inferri possint, prouocandi & appellandi, (citra reuocationem quorumcunq; Procuratorum hætenus per ipsius gratiam Reuerendissimam qualitercunque constitutorum) ibidemq; in mediū proposuit, atq; perspicua & intelligibili uoce dixit, & allegauit. Quod superioribus aliquot mensibus quædam prætensa Appellatio, nomine Reuerendorum Illustrium, uenerabilium, egregiorum, ac religiosorum Dominorum, Subdecani, & Capituli Metropolitanæ, totiusq; uniuersitatis Primarii & secundarii Cleri, nec nō etiam Magnificorum, eximiorq; ac doctissimorum uirorum, Domino rum Rectoris & deputatorum quatuor facultatum Vniuersitatis studii ciuitatis Colonienfis, à quibusdam prætensis, ut illi aiunt, nouationibus, ac grauaminibus per Reuerēdissimam ipsius gratiam ipsis, ut asseritur, illatis, taliter qualiter interposita fuerit. Ad quam licet ipsius gratia Reuerendissima ædita confutatione statim responderit, ac deinde etiam reliqui tres Ordines, siue status prouinciæ Colonienfis,

A ii præter

præter eas rationes, oblationes, excusationes, quas ipſius Reuerendiſſi-
ma gratia plenas omnis honeſtiſſimæ æquitatis & petitionis ſæpiſſi-
me oratione & ſcriptis literis adduxit, precatus, ut uniuerſa huius cauſæ
decifio, ad conſtituendam Chriſtianam & æquabilem Religionis
ac doctrinæ rationem, committatur bonis, eruditis, pacis publicæ ſtu-
dioſis aliquot uiris, prædictum Venerabile Capitulum, Clerum, & Vni-
uerſitatem rogarunt, deſiſterent ab incepta & parum liberaliter pro-
poſita Appellatiõe, nec paterentur certos quosdam aſſertores, nomi-
ne quo ſuprà prætenſam appellationem cõtra eius Reuerendiſſimam
gratiam urgere & perſequi, ſed id agerent & efficerent, ut ab ea incepta
planè deſiſterent, admitterentq; quod ipſius gratia Reuerendiſſima
cum ſumma pietate & concordia ſtudio peteret, neq; committerent,
ut certorum hominum cupiditatibus, totius Prouinciæ, imò potius
Eccleſiæ Chriſtianæ tranquillitas uideri poſſit poſtpoſita eſſe: Ni-
hilominus tamen Reuerendiſſimam ipſius gratiam re ipſa indies ma-
gis ac magis experiri, aduerſariorũ pertinax quoddam & inſidioſum
lædendi ſtudium eò conuerti, ut ipſius gratiam Reuerendiſſimam præ-
ter omnes adductas rationes, deſenſiones, oblationes, deprecationes,
honeſtasq; excusationes, conentur in grauiffimas & impias criminati-
ones adducere, dignitate omni ac debita reuerentia exuere, exutam
multorum contumeliæ proſtituere, non ſine graui totius prouinciæ
adeoq; tranquillitatis Chriſtianæ perturbatione, ſummaq; anima-
rum pernicie. Et quia ipſius Reuerendiſſima gratia his tam indignis
iniuriis & grauaminibus ſe præter omnem pietatem lædi ſentit, uerita-
ne deinceps grauius lædatur, Idcirco omnibus melioribus, modo, uia
iure, cauſa, & forma, quibus melius & efficacius potuit & debuit, poteſt
ac debet, coram prædicto Domino Decano, Syndico, ac me Notario,
etiam teſtibus infra ſcriptis, prouocauit & appellauit, A poſtoloſq; ſal-
tem teſtimoniales ſibi dari, primo, ſecundo, tertio, inſtanter, inſtanti-
us, & inſantiſſime petiit, Subiiciens ſe ac ſuos, ac quaſcunq; perſo-
nas huic appellationi adharentes, & porrò adhæſuras, Eccleſias, Mo-
naſteria, & pia loca, res quoq; & bona, iura, priuilegia, libertates, ſtatu-
ta, conſuetudines, & obſeruantias laudabiles, nouas & antiquas, ſingula-
ri proteccioni atq; tuitioni liberi, Chriſtiani, & generalis ſeu nationa-
lis Concilii, aut Imperialis cõuentus, cum proteſtatione, ne quid ap-
pellatione hac pendente, à quopiam attentetur uel innouetur, ſeu at-
tentari debeat, alioqui de nullitate omnium eorundem, ac damnis, in-
iuriis, & intereſſe propterea paſſis & illatis, patiendisq; & inferendis, cõ-
tra huiusmodi attentantes publicè & expreſſè proteſtabatur. Cate-
raq;

raꝓ; omnia & singula sese facere dixit, & fecit, quæ in sequenti Appella-
tionis Libello amplius continentur. Cui quidem Reuerendiss. Archi-
episcopo Colonensi prædicto, sic ut dictum est, appellanti & prouo-
canti, etiam Apostolos petenti, prænominatus Dominus Decanus, &
ego publicus Notarius infra scriptus, coniunctim & diuisim, Aposto-
los testimoniales, ac alios tales, quales de iure melius & efficacius dare
debuimus & potuimus, dedimus & assignauimus, damus & assigna-
mus, præsentis publici Instrumenti tenore. Super quibus omnibus &
singulis præmissis, prædictus Reuerendissimus Archiepiscopus Colo-
nienfis, Princeps Elector, Dominus meus gratiosissimus, à me Nota-
rio publico infra scripto, unum uel plura, publicum uel publica confi-
ci atq; dari petiit instrumentum & instrumenta, in meliori forma. A-
cta fuerunt & sunt hæc Brulæ in arce Reuerendissimi Archiepiscopi
prædicti, sub anno Domini, Indictione, die, mense, hora, & imperio,
quibus supra, Præsentibus ibidem Validis, egregiis, ac discretis uiris,
Hermannò à Vischenich præfecto in Bruel, Ioanne Richuino
Iurium Licentiatò, Constantino Tricht præfecto in Gu-
delberg, & Iohanne Briell, testibus ad præ-
missa uocatis pariter &
rogatis.

Tenor uero Appellationis pergamenæ cedula, de qua su-
pra fit mentio, sequitur de uerbo ad uerbum, & est talis.

VM VIS NVLLA GRAVIOR
inferri, nulla offensio ad perturbandā Chri-
stianæ Reipublicæ tranquillitatem excogi-
tari possit uehementior, quàm retardare ac
impedire, ne uetus Ecclesia Euangelicis lite-
ris, Prophetarum ac Apostolorum scrip-
tis conformata, in eam ueræ Religionis, pie-
tatis & doctrinæ lucem splendoremq; addu-
catur, unde superioribus annis, labente dis-

cilina uetere, in prodigiosas quasdam cæremonias, ac doctrinæ de-
prauationem deiecta est: rectèq; cum humano, tum etiam diuino iure
ac lege inductum sit appellandi remedium, ad defensionem, alleuatio-
nemq; eorum, qui præter leges & æquitatem in grauem uitæ, fortunæ,
ac dignitatis dimicationem periculumq; aduersariorum odio adducū-
tur, magnam certè & necessariam causam habemus, nos Hermannus
Dei gratia Archiepiscopus Colonienſis, Princeps Elector &c. quam-
obrem coram te honorabili nobis dilecto Adamo Richardi, Decano
collegiatæ Ecclesiæ Bonnensis, tanquàm spectabili persona, etiam Syn-
dico nostro, nec non Notario publico, & testibus hic præsentibus, de
iis iniuriis, grauaminibus, nouationibus, recusationibus, & maximis of-
fensionibus prouocemus, protestemur, atq; appellemus, quæ nobis fa-
ctione, & infidiosis conatibus certorum hominum ex Venerabili Ca-
pitulo nostro Colonienſi, Cleri item, & Vniuersitatis, illiberaliter illa-
ta sunt, & inferri grauius porro possint: ac proinde etiam appellandi,
prouocandiq; animo dicimus, conquerimur, & allegamus,

Quod cum in reformandis Ecclesiis, quæ fœdis & impiis homi-
num erroribus conspurcatæ uidentur, cum primis ad sacrosanctum
DEI Euangelium, Prophetarum atq; Apostolorum doctrinam spe-
ctandum sit, ad eiusquæ rationem, ueluti certam & firmam Ecclesiæ
DEI benè ac sanctè gerendæ regulam, omnia referenda sint, ac cor-
rigenda, quæ uel hominum erroribus, uel doctrinæ deprauatio-
ne, uel abusu impietate in peius corruerunt, Nos autem
(quod sine ulla nostri arrogancia dictum uelimus) eò ingenii no-
stri uim, studia atq; uitæ actiones, libenter, & pro imposta no-
bis pastorali cura conuertamus, hoc intueamur, ut quod publi-
co omnium bono ac salutem esse possit, Ecclesiam à multis & magnis er-
roribus repurgemus, Illiberaliter sanè & præter omnem pietatem fa-

A iiii ciunt

ciunt Aduersarii prædicti, quòd tam sanctum & pium nostrum conatum prouocationis temeritate retardant: & cuius iuuare studia in re præsertim Christiana, & omnis dignitatis plenissima magnopere debebant, eius actiones omnes, & quicquid pro reformanda Ecclesia, quæ hominum erroribus ac doctrina impia miserè corrupta iacet, piè à nobis uel suscipitur uel proponitur, uarie ac cupide perturbant, in grauissimasq; & falsas criminationes adducunt. Nam cum omnes, qui saluam esse Christianam Rempubicam cupimus, hoc spectare præcipuè debemus, ut extet uera DEI Ecclesia, nulla doctrina falsa, aut hominum erroribus defædata: tum nulla laus maior, quàm eius hominis esse potest, qui nulla re perinde, atq; communi uirtutis uoluntate commotus, uerbum Dei diuinitus nobis in Scripturis sacris reuelatum, cunctis proponit amplectendum: qui omnes res bene ac præclarè gerendas, omnes uitæ actiones, omnes deniq; animorum sensus ad illius regulam ac normam conformandos esse existimat. Est enim uerbum DEI certa quædam ac inflexibilis regula, ad quam omnes nos actiones nostras componere oportet. Neq; dubium est, quin nihil uerbo Dei uel addendum uel detrahendum sit, aut ulla falsa doctrina, ulla idolatria, impiusq; ac prophanus cultus in Ecclesia & populo Dei sit tolerandus, sed potius quamprimum abrogandum, ex omniumq; hominum memoria delendum sit, quicquid à uerbo Dei, à Prophetarum & Apostolorum scriptis sit alienum ac dissentiens: id quod exempla Patrum, Moisis, Dauidis, Iosue, Iosaphat, aliorumq; Prophetarum ueteris Testamenti abundè testantur, & confirmat uox illa de Cælo facta, & in nouo Testamento comprehensa: nempe, Hic est Filius meus dilectus, ipsum audite. Et rursus, Oues meæ uocem meam audiunt, & non cognoscunt uocem alienorum. Quemadmodum etiam Apostolus Paulus uoluit anathema esse, si Angelus de Cælo aliud Euangelizasset: quoniam fundamentum aliud poni non potest, præter id quod positum est, quod est Iesus Christus. Sic enim omnis Scriptura diuinitus inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, ac corripiendum, & ad erudiendum in iusticia: ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus. Neq; aliud Canonicis sanctionibus docetur, quàm solum Christum audiendum esse, nec attendendum, quid aliquis ante nos faciendum putauerit, sed quid primus, qui ante omnes est Christus, faciendum esse præceperit, Neque enim hominis consuetudinem sequi nos oportet, sed DEI ueritatem, Cum per Esaiam Prophetam loquatur & dicat Do-

minus:

minus: Sine causa, inquit, colunt me, mandata & doctrinas hominum docentes. Satisquæ constat in spiritualibus sequendum esse, non quod consuetudine introductum est, sed illud quod à Spiritu sancto melius extitit reuelatum. Semper enim ueritas præponenda est consuetudini, Vt pote quæ ueritatis præsidio destituta, uetustas erroris est. Et alibi Augustinus: Ego solum, ait, iis Scriptorum autoribus, qui Canonici appellantur, hunc honorem referre didici, ut nulum eorum scribendo errasse credam. Et quis nesciat omnium Episcoporum Scriptis sacram Scripturam præponendam esse? Ita ut de illa dubitari disceptariq; nõ possit, utrum uerum uel utrum rectum sit, quicquid in ea scriptum est, uel constiterit esse.

Et sanè proprium ac peculiare munus seu officium Episcopi est, curare uidelicet, ac diligenter providere, ut populus suæ fidei creditus non solum recta sanaq; doctrina erudiat, uerum etiam errores atq; abusus, si qui in Ecclesiam irreperint, gladio diuini uerbi rescentur: atq; adeò, ubi aperte Dominus, uel eius Apostoli, & qui eos secuti sunt sancti Patres, sententialiter aliquid diffiniuerint, id usq; ad animam & sanguinem confirmare, nedum quicquam, quod in contrarium quoquo modo inductum sit, aut praua consuetudine, ac moribus malis in Ecclesiam irreperit, tolerare uel dissimulare: Sed in eam potius animi curam incumbere, ut una cum aliis Episcopis & Clericis suis, si possit, sin minus, ut solus Ecclesias suæ fidei commissas ita procuret, ne idoneis destituantur Ministris, qui & uelint & possint plebem pabulo sermonis Euangelici reficere, Sacramenta fideliter & iuxta ritum uerè Apostolicum administrare, & salutarem disciplinæ professionem in fide Christi uniuersæ populo proponere. Hæc enim duo sunt ueri Pontificis opera: ut scilicet à Deo discat Scripturas diuinas legendo, & sapius meditando, & ut populum doceat. Sed ea tamen doceat, quæ à Deo ipse didicerit, nõ quæ ex proprio corde, uel sensu humano ipse sibi desumpserit, Vtque exemplo Apostoli Dei oportunè & importunè docendo instet: Ecclesiamq; suam amare, instruere, ac prudenter regere satagat: uitia ipse nec habeat, nec in aliis ferat: omniaquæ summo studio et perpetua erga DEVM uoluntate faciat, quæ cum salute æterna sunt coniuncta. Et quem admodum hæc uera et solida sunt Episcopi officia in Ecclesia DEI benè ac fœliciter regenda: ita contra, Ecclesiam siue populum CHRISTIANVM magnopere decet, ad eorum se præceptiones, doctrinam

nam

nam atq; institutionem conformare, qui omnes labores pro augenda & amplificanda gloria Dei suscipiunt, suscipere, & cum magna reuerentia imitari doctrinam sui Episcopi, eundemquè non aliter quàm Dei Legatum & ueritatis præconem amare, Imo si ita uel causa uel casus etiam postulat, eundem suum Episcopum, in causa maxime honesta & necessaria, qualis potissimum est Religionis ac fidei Christianæ, propugnare ac tueri: propterea quòd Episcopus in eiusmodi fidei atq; Religionis causa, possit etiam contra generalia Concilia & Canones statuere & ordinare.

Hæc causa si nos in hac grauissima nostra Episcopali functione non commoueret, ut laborantis Ecclesiæ, & in maximam doctrinæ de prauationem adductæ, partes omnes in tutelam ac fidem nostram suscipere uelimus: si non naturæ impetu, & perpetua in Christianam Rempublicam uoluntate impelleremur, ad repurgandos Ecclesiæ errores: tamen hanc operam, quam soli Deo impèdimus, detrectare bona conscientia non possemus: propterea quod nostro nos deesse officio à Deo nobis iniuncto nõ oportet: & nemo ignorat in Comitiiis Ratisponæ per Cæsaream Maiestatem Dominum nostrum clementissimum, reliquosq; Imperii Ordines, grauiter cõstitutum, iniunctũ què esse omnibus in uniuersum Episcopis, et Ecclesiæ Prælati, ut ipsi inter se, et quisquè apud suos, Christianam Reformationem conciperet, cæterisq; imitandam proponeret, quæ ad decentem, et salutarem Ecclesiarum administrationem usq; ad futurum generale aut nationale Concilium deseruiret. Item integrum ac liberum relictum esse Statibus Imperii, in suis ditionibus de Religione Christianè ac piè cõstituere, Decretumq; Augustanum, quantum ad religionem spectat, in posterum locũ potestatemq; nullam habiturum, quod & nuperime Spiræ in Comitiiis rursus renouatum & confirmatum est.

Quanquàm autem in hoc ætatis nostræ declinantis curriculo, & graui quodam flexu, nihil maiore studio optemus: quàm ut omnia in Ecclesia Dei tranquilla, pura, & ad I E S V Christi, Prophetarum atq; Apostolorum doctrinam esse possent conformata: cum tamen nos in hanc reformandæ Ecclesiæ curam ultrò incumbentes superioribus annis, Comitiiis indictis, admirabili consensione rogarent Dioceseos ac prouinciæ nostræ Colonienfis Ordines omnes, præcipuè uero Venerabile Capitulum nostrum, ut iuxta Ratisponensem recessum

cessum in Diocesi nostra, piam & salutarem Ecclesiis Reformationem non nomine duntaxat, sed potius re ipsa constituere uellemus, eoquæ factò, animiq; iudicio plane confiterentur, priorem eam uidelicet Reformationem, quæ anno tricesimo sexto in Prouinciali, ut uocant, Concilio, sub nomine & titulo nostro, ædita est, nequaquam ad tam arduum negocium piæ & salutaris Ecclesiasticæ Reformationis sufficere posse (quemadmodum etiam ad constituendam ueram & solidam Dei Ecclesiam satis esse, aut inuectos errores repurgare non potuit) detrectare hanc operam, aut negligere Ordinum ac Statuum nostrorum, præcipue uerò Venerabilis nostri Capituli uoluntatem petitionemquæ amplius non debebamus: quò minus id quod tantopere desiderabatur, tandem præstaremus, formam uidelicet, aut consultationem Ecclesiæ ac Religionis purè, rectè, & piè, constituendæ. Quod etiam eo maiore cum studio ac sollicitudine faciendum nobis esse putauimus, quòd non ignoraremus, quàm multa passim, præcipue uerò in eam Ecclesiam, cui nos præfècti sumus, irrepissent, quæ cum uerbo Dei, & ueteris Ecclesiæ typo, cū Prophetarum ac Apostolorum doctrina planè pugnarent: adeoque omnia rectè uiuendi præcepta, pessimis hominum erroribus, abusuum uitiiis, & consuetudine mala deprauata esse, ut uix uestigium aliquod primitiui illius ac ueræ Apostolicæ ac Catholicæ Ecclesiæ superesse uideri possit. Nam & sacerdotes, & quicumq; regendis Ecclesiis, atq; administrandis Sacramentis, docendoq; populo præfècti fuerant, in eam officii Pastoralis neglectiōnem coniecti sunt, ocio, luxu, ac corporis mollicie fracti, ut nec ipsi solidam Scripturarum cognitionem ad iustituendam plebem adferre, nec alios piè ac rectè docere potuerint, quod ipsi negligenter non didicissent, contenti pro Catechismo inepras quasdam & pueriles traditiones, pro ueritate Euangelii, prophanas & impias hominum assertiones docere. Quo etiam factum est, ut Sacramentorum uera illa & salutaris dispensatio, unà cum Ecclesiæ disciplina prorsum neglecta fuerit ac conculcata. Vnde desolatio Parochiarum, ac horribilis quædam uastatio in populo Dei consecuta fuit, quæ non solum nos, sed omnes in uniuersum Episcopos ad Christianam uerèq; piam & salutarem Reformationem ex debita Pastoralis officii sollicitudine incitare ac compollere merito debebat.

Hanc Ecclesiæ laborantis & prope depositæ curam, cum ad animam memoriãq; reuocaremus, nō destitimus eos præsertim, qui ex uenera

Venerabili Capitulo nostro, & Clero Colonienſi, plus cæteris & animis & indiſtriæ ad hanc rem conficiendam conferre poſſe uidebatur, monere & rogare, ut rationem aliquam ac formam ſolidæ ac Chriſtianæ Reformationis conciperent. Quoq; maturius iſtud ac commodius præſtare poſſent, iſdem unâ cum certis aliis ad hanc rem delectis, materiam ac ueluti ſyluam quandam futuræ Reformationis exhibuimus, mandantes, ut quæcunq; ſcripta ac tradita eſſent, quàm diligentiffimè in Domino Ieſu Chriſto expenderent, ſuumq; iudicium, quæ addenda uel referenda forent, liberè & ſyncerè interponerent. Et ut omnes laborantis ac deſertæ Eccleſiæ partes in integrum ſtatum reſtituerentur, negocium eiſdem dedimus inueniendi ac deligendi uerbi Dei Concionatores, qui Eccleſiæ ſanctè gerendæ, Sacramentis adminiſtrandis, erudiendoq; populo præſſe poſſent. Noluimus enim in hoc grauiffimo ætatis noſtræ deflexu, tanquàm poſtremo uitæ curriculo quicquam omittere, quod cum ſolida & perfectâ Reformandæ Eccleſiæ ratione uideri poſſit coniunctum, idq; eo conſilio, quò nos ſyluam ſeu materiam, ſic ut præmittitur, ab iſdem Deputatis reuiſam, deinceps Capitulo noſtro & reliquo Clero amplius expendendam offerre poſſemus.

Qua tamen in re ac pia ſolicitudine noſtra, quam hætenus reſtaurandæ Eccleſiæ impendimus, uehementer dolendum, etiam ægrè ferendum eſt, non potuiſſe nos, id quod piè & legitimè petebamus, ab iſis, qui ad curam ac rationem ineundæ ac concipiendæ Reformationis ueræ Religionis delecti & deputati eſſent, obtinere aut conſequi. Nam præterquam quòd ſyluam ſeu materiam prædictam diu admodum ac longo tempore apud ſe retinuerint, ac concipiendæ plenioris Reformationis munus de die in diem extraxerint, etiam de fidelibus uerbi miniſtris, ac Concionatoribus prædictis diligentiam aliquam adhibere non curauerunt, Ne illud addamus, quod tamen diſſimulare ſine iuſto animi noſtri dolore non poſſumus, nos ex inſpectione materiæ ſeu ſyluæ prædictæ, poſteaquam ea tandem per eoſdem Delectos ſeu Deputatos reuiſa, ac nobis reſtituta fuit, in ueritate comperiſſe, prædictos Delectos ſeu Deputatos in reuiſione ſeu collatione multorum articulorum, ad uerè piam & CHRISTIANAM Reformationem utiliter & neceſſario pertinentium, ueritatem diuini uerbi, ac uerè Apoſtolicam traditionem priuatis ac humanis ſuis affectionibus poſtpoſuiſſe: uariosquè abusus ac errores, contra uerbum DEI, uerè Apoſtolicas traditiones ſubortos palliaſſe

palliasse uerius quàm emendasse. Quamobrem cum præter spem expectationemq; nostram agnosceremus, restituendæ Ecclesiæ ac ueteris doctrinæ cura à Deputatis deponi, nec ullam admitti seriam actionem, qua Ecclesiis tam miserè collapsis, re ipsa succurri posset, desolationem uero & uastationem Ecclesiarum indies horribiliter augeri, doctrinam subinde magis magisq; corrumpi, sacramentorum administrationem perueri, & (quod sine cuiusquam iniuria in tota hac causa dictum esse uelimus, de eoq; protestamur) cum portentosas Idolatrias immanè multiplicari, eos Parochiis præfici, sacerdotiis cumulari, à quibus nihil quàm totius ueteris ac ueræ Religionis confutatio expectanda foret, uideremus: cum deniq; intercisa spe omni, nihil subsidii in nostris ad hanc rem conficiendam reliquum esse planè perspiceremus, coacti sumus, in re tam ardua & necessaria constituenda, aut aliorum bonorum ac piorum uirorum opera uti, aut conceptū semel ac diu desideratum Reformationis opus intermittere profus ac deserre. Quorum alterum ut faceremus, ipsius causæ magnitudo postulabat: alterum sine impietate facere non potuimus.

Idcirco ne diutius à spinis uuas, & à tribulis ficus frustra colligere uelle uideremur, quosdam boni testimonii uiros, rerum spiritualium peritos, & qui nuper à Cæsa. M. & Statibus Imperii Ratisponæ ad huiusmodi negocia adhibiti, etiam ab Aduersariorum primariis & antesignanis, nobis multiq; aliis præstantibus uiris ob singularem animi pietatem, moderationem uitæ, ac doctrinam multiplicem, magis noperè laudati sunt, Bonnam ad nos accersuimus, quo futuræ Reformationi uiam quandam præpararemus, & ad eam quasi gradum quandam faceremus: nihil aliud illis committendo, quàm ut uerbum Dei syncerè & fideliter populo annunciarent uiamq; quandam futuræ Reformationi præmunirent, abusus ac falsos illos impiosq; cultus, quantum per diuini uerbi authoritatem ulla ratione fieri posset, initio quidem notarent, commonerentq;, quid in uniuersa Religione, in Ecclesia Dei, in doctrina sacra sequendum & amplectendum potius foret, quàm statim corrigendum, aut in ipso restaurandæ Ecclesiæ limine abolendum. Similiter simplicem quandam ac piam deliberationem, qua ratione scilicet Christiana, & in uerbo Dei fundata Reformatio, usq; ad futuram liberam & Christianam Synodum, generalem siue nationalem &c. institui possit, per pios quosdam ac fideles, non modo literarum scientia, sed etiam uitæ sanctimonia præditos ui

ros conscribi fecimus, in qua nihil aliud, quàm certa quædam, pia, ac salutaris ratio doctrinæ, administrationis Sacramentorum, cæremoniarum, aliorumq; ministeriorum Ecclesiasticorum, non modo Euangelicæ ueritati, uerum etiam Apostolicis & uerè Catholicis traditionibus consentiens describitur: ac uelut forma quædam futuræ Reformationis simpliciter & fideliter delineatur.

Quæ omnia cum ita sint, cum in nullam propriam aut priuatam aliquam utilitatem nostram, multo minus in damnum siue præiudicium alterius, sed in solius Dei gloriam, ac ædificationem corporis Christi, quod est Ecclesia, facta, ac proposita à nobis sint, cum nullius reprehendi actio, quæ quidem cum reparanda Ecclesia Dei coniuncta sit, debeat: Postremo cum omnis nostra cura, sollicitudo animi, atque diligentia in hoc defixa sit, ut languens ac prope deserta Christiana Respublica in pristinum ueræ ac solidæ Religionis statum, unde nuper deiecta est, saluari uerbi Dei remedio restitatur, non licuit cuiquam, præsertim certis aliquot hominibus ex Capitulo Ecclesiæ nostræ, Cleroquæ ac Vniuersitati Coloniensi prædictæ, ut tam præfractè & acerbè piis nostris conatibus se opponerent: & quod nos pro restauratione collapsæ Ecclesiæ ueteris, pro augenda & amplificanda gloria Dei, pro constituenda uera Religione, ex qua omnis nostra salus propendet, nobis sumimus, id in grauem, etiã falsam criminationem trahere, multo uerò minus etiam à nobis contumeliosè deficere, aliosq; audaci confidentia ad similem defectionem, non precibus modo hortari, sed minis etiam, ac aliis machinationibus impellere.

Nihilominus tamen præmissis omnibus non attentis, sed spre-
tis potius ac neglectis, Aduersarii sanctissimo huic instituto nostro, aut potius Dei ministerio manibus pedibusq; restiterunt, & quàmplurima contra Reformationem nostram præsumperunt, fecerunt, & attemptarunt, & indies grauiora præsumere, moliri, machinari, facere, & attemptare assiduis studiis conantur. Primum enim illi, qui prioris illius Reformationis prouincialis Architekti fuerunt, unà cum reliquis partium Aduersariarum prime ribus & antesignanis, partim suis contra iura & ueterum instituta acquisitis & accumulatis sacerdotiis, uitæ què licentiosæ metuentes, partim etiam quòd eo sunt præditi ingenio, ut nisi quod ipsi fecerint, nihil rectum putent, confestim mirabili inconstantia & metamorphosi ex laudatoribus facti sunt acerbissimi uituperatores & hostes: suisq; importunis clamoribus in Capitulo
Coloniensi

Coloniensi eò rem produxerunt, ut ipsis permissum sit nomine Capituli à nobis acriter summoq; conatu cõtendere, quò accersitos Euangelii Doctores à nobis rursus ablegare, & à cœpto Reformationis opere impiè & inuerecundè desistere uelimus. Sed cum nulla bona conscientia eos, quos noueramus Euangelium Christi purè & fideliter annũciare, tam inclemẽter indiãtãq; causã ex Diocesi eiicere possemus, præfertim cum nulli essent, qui in locum illorum surrogari, qui uè populo graui uerbi Dei fame laboranti, & infinitis superstitionibus miserè percunti, utiliter & laudabiliter præesse possent: ac proinde non semel, sed multotiens Aduersarios nostros rogassemus, audirent Concionatores uerbi Dei, quos Ecclesiã præfecimus: atq; cum his piè & Christiano more proposita ciuili disputatione conferrent, quã ad regendam & constituendam Ecclesiam Dei necessaria sunt, etiam arguerent ac damnarent, quã in illis reprehendenda uitia criminaretur, ibi Aduersarii hac deprecatione, atq; oblatione, licet æquissima esset, prorsus reiecta & explosa, Scriptum composuerunt, in quo multa illi de ratione uocandi probandiq; Ministros Ecclesiarum, ex Scripturis & Canonibus congefferunt: quorum omnium ratio & doctrina, si iuxta Euangelium Dei, Prophetarum ac Apostolorum Scripta, ab iis hodie sanctè & religiosè coleretur, qui diuina humanis miscent, omniaquè prophanis cæremoniis, fabulis, pessimisquè erroribus corrumpunt, & contaminant, rectius multo & tranquillius non solum in Ecclesia, sed vniuersa Republica Christiana omnia gererentur. Sed tamen Aduersarii, qui illa magis confutandè, quàm reparandã doctrinã Christi studio collegerunt, ueriti forsitan, ne suis possessionibus, dignitatibus, & cæteris Ecclesiasticis beneficiis exciderent, accumularunt in eodẽ quocũque Scripto grauissimas in quosdam nostrorũ Concionatorũ criminationes, quarum eos ut conuincerent, nullis nostris postulationibus aut efflagitationibus unquam adduci potuerunt. Quin etiam sub illud tẽpus, anno uidelicet quadragesimo tertio, quo Prouinciã nostrã Colonienfis Ordines, ad Comitã Bonnã indiãta conscripti fuerant, (quos etiam certi aliquot homines ex Capitulo nostro audaci sua auctoritate præter nostram iussionem, & morem ueterẽ, cum insigni nostri contumelia conuocare conati sunt) idem Scriptum de ratione uocandi & comprobandi Ecclesiarum Ministros, non leuibus criminationibus recitari fecerunt, quantaq; potuerunt importunitate contenderunt, ut & cæteri Ordines pio & necessario Reformationis instituto resisterent, & unã cum ipsis postularent, ut nos accersitos illos, qui

ſynceram Chriſti doctrinam & diſciplinam re ipſa reſtituere laborabant, à nobis remoueremus. His enim ablegatis, facile à reali ſe Reformatione tutos fore ſperabant, ſcientes quàm pauci in Dioceſi Coloni enſi pro Chriſto hac in re periclitari uellent, quàm pauci quoq; ſint, qui aliquid in iſto præſtare miniſterio ualeant. Quanquam autem in hoc conuentu Aduerſarii nullum non mouerint lapidem, extremaq; tentarint, quo cæteros Ordines, qui nobiſcum conſentiebant, à piæ & ſynceræ Reformationis inſtituto deducerent, & in ſocietatem rebellionis aduerſus nos pertraherent, eaq; de cauſa non abſq; luculenta & inſigni contumelia authoritatis noſtræ cum Ordinibus ſeorſum inuſitato more egerint, eos tamen quos accuſauerant, ad reſpondendum coram obiectis criminibus admittere noluerunt, etiamſi deſenſio nemini deneganda ſit. Quibus tamen rebus omnibus non commeti reliqui Ordines, conſtanter, ita ut bonos uiros, & de Chriſti gloria, ſuiquæ Principis honore ſollicitos decebat, in propoſito perſtiterunt: nec ſe à nobis, quos nihil niſi ſalutem ipſorum quærere nouerant, abſtrahi paſſi ſunt, Sed liberum nobis permiferunt, ut ex ipſis & aliis uiros pios, & moderati ingenii deligeremus, qui communicato conſilio rationem ſiue conceptam formam Reformationis prædictæ, unà cum iis, quos ad hanc rem conficiendam delegiſſemus, latius expendere, quæq; ad commodiſſimam Eccleſiaſticæ Reformationis rationem facere quoquo modo uiderentur, latius ſtatuerent ac præſcribere curarent. Quo factò Aduerſarii multo magis irritati inflammatiq; fuerunt, nec ullum finem aut modum fecerunt, non ſolum deſpiciendi oppugnandiq; hoc noſtrum inſtitutum, ſed etiam infamandi eos, quorum ad id opera utebamur, Eaq; de cauſa illorum uocationem & miniſterium acerrimè impugnarunt, in eoq; Scripto pleno omnis arrogantia & contumelioſæ reprehentionis, nos, qui de ipſis benè meriti ſumus, noſtrumq; inſtitutum ſanctum multis probris onerant, Tametſi illi uocationem, innocentiam, & doctrinam ſuam optimis & firmiſſimis argumentis defenderant, idq; libellis in publicum æditis ſub titulo.

Was Euangelion nun zu Bonne Im Erzſiſt Coblen gelert vnd gepredigt wirdt zc. Item Die ander verthedingung vnd erklärung der Chriſtlichen lehr in etlichen fürnemen heubtſtucken ſo dieſer zeyt zu Bonne zc.

Quæ quidem Scripta nos hoc in loco & uice grauaminis, pro iuſtifica

stificatione præsentis Appellationis repetimus, atq; pro repetitis ha-
beri uolumus.

Itaq; Aduersarii his omnibus posthabitis & contemptis, cum nos eodem anno secundum Conuentum Prouincialem indixissemus, & conscriptam Reformationis formulam (quàm Capitulo aliquot ante diebus legendam inspiciendamq; miseramus) Ordinibus Prouinciæ exhibuissemus, precati ut singuli Ordines certos aliquot, eosq; eruditos, tranquillitatis Christianæ amantes, & bonos uiros deligerent, qui cum iis, quos ad eam rem nos daturi eramus, cõceptam à nobis Reformationem instituendæ Religionis perlegerent, omnia eius capita diligenti animi iudicio excuterent, & sicubi opus esset, corrigerent, breuiter, ita perficerent, ut uerbo Dei quàm maximè consentanea essent, atq; ad restituendam Ecclesiis doctrinam & disciplinam Christi quàm efficacissimè ualerent, nō solum hanc iustissimam & pernecessariam petitionem contemptim reiecerunt, uerum etiam librum à nobis oblatum contumeliosè criminati sunt, quasi innumerabilibus falsis & hæreticis doctrinis præceptisq; scateret, Cuius tamen rei ut fidem facerent, ac probationes adferrent, adduci nullo modo potuerunt, prætexentes angustiam temporis ad excutiendum librum non sufficientis, dariq; sibi tempus longius postulabant, ut scilicet uniuersam Reformationē, quominus ea piis ingeniis proponeretur, confutarent. Quam quàm autem nos tam insidiosam dilationis petitionem reiicere optimo iure potuissemus, præsertim cum Aduersarii librum fere quatuordecim diebus antequàm reliqui Ordines inspiciendū accepissent, & præmeditati ad hanc causam accessissent, meritoq; si quid habuissent reprehensione dignum, id coram aliis Statibus prouincialibus proponere, ac in medium proferre debuissent, Cum iuris & moris sit, uoces in communi, & non seorsum dare, quo maturior fiat deliberatio per congregatos. Ne tamen ulla in re uel Aduersariorum uoluntati defuisse: uel sancti huius conatus progressum neglexisse uideri possimus, placuit, ut Aduersarii haberent duarum, aut si opus esset, quatuor septimanarum spacium, inter quod ea, quæ improbarent loca in libro nostro, monstrarent, & cur improbanda ducerent, simpliciter explicarent, Et uicissim quæ pro locis illis ex uerbo Dei & cæteris Ecclesiæ traditionibus adduci possent, semotis adfectibus & odiis religiosè cognoscerent.

Verum Aduersarii nihil minus in animo habentes, quàm cura-

B iii re, ut

re, ut pia & syncera Reformatio constitueretur, sed potius omni animi impetu in id incumbentes, ut pluraq; etiam reclamantibus conscientis damnarentur, cōposuerunt librum, quem Antididagma inscripserunt, in quo nihil aliud agunt, quàm ut prænominatam formulam instituendæ ac reformandæ Ecclesiæ propositam in uniuersum improbent, quæ à nobis de sententia sacrosancti Euangelii, Prophetarum, & Apostolorum piè & rectè conscripta, etiam ex ueteribus Scriptoribus in exemplum reparandæ Ecclesiæ desumpta atq; tradita sunt, arguant: sua omnia commendent, nihil deniq; probent, nisi quæ falsis hominum opinionibus in Ecclesiæ usum inducta sunt. Ita q; præfixa est eidem libro præfatio grauissimarum ac falsissimarum criminatum plena, in qua, odio nimirum Christianæ & solidæ Reformationis commoti, eò etiam prolabuntur dementia, ut asseuerare palam in ea non uereãtur, malle sese immanissimo, & hæreditario, ac insatiabili Christiani sanguinis hosti Turcæ dedere, illiusq; crudelissimam & fœdissimam seruitutem, & in omni memoria inauditam tyrannidem ferre, quàm à concepta semel sententia uel quicquam discedere, uel se cum Protestantibus (quos sectarios uocant) coniungere, aut deniq; piam Ecclesiæ concordiam resarcire, id quod in processu causæ latius deducetur, ac singulatim amplius suis loco & tempore cōgruis & opportunis declarabitur & ostendetur.

Neq; hac facti indignitate atq; insolentia contenti fuerunt Aduersarii, sed etiam illum librum paulò post primum Germanicè, deinde latinè magnifico cum titulo typis excudi, ac ubiq; locorum diulgari ac uenundari fecerunt. Quæ res quoniam apud imperitam plebem uidebatur doctrinæ diuortium dissensionemq; ad deterrendas uel saltè confundendas pauidas cōscientias gignere posse: commonuimus rursus, ut ex omnibus Prouinciæ ac Statuum Ordinibus certi aliquot boni uiri deligerentur, qui causæ huius dimicationem componerent, statuerentq; quid amplectendum aut fugiendum in tota nostra conscriptione putarent, Interim, quò minor esset confusio, & editionem Antididagmatis remorarentur, darentq; hanc operam Iesu Christo, & eius Ecclesiæ, ut quæ ad ueram & solidam doctrinam pietatemq; pertinetent, summo studio perficerent.

Sed hæc tam pia commonitio, & causæ Iesu Christi nihil ualuit apud Aduersarios, quò minus illi non solum indignis iniuriis ac contumeliis,

tumeliis, quæ in usum ac doctrinam ueræ Ecclesiæ concepta ac propo-
sita à nobis fuerat, inuerecundè afficerent, uerum etiam ad Cæsaream
Maiestatem, & Romanorum Pontificem, ad inflammandum eorum
animos, literas dederunt, quibus nos atrocissimè accusarunt. Nec mul-
to post his omnibus adiecerunt turbulentam, friuolam, & temerariam
Appellationem, in qua nihil illi atrocissimorum criminum prætermi-
serunt, quod non in studia atq; actiones nostras incredibili impuden-
tia, peruicacia, atq; adeo impietate singulari effuderunt, nempe nihil
nos cum Ministris nostris, sprete omni ratione legis diuinæ, sancto-
rum Canonum, Muneris Episcopalis, atq; Decretorū Imperialium,
quæ ipsi subscripserimus, agere aliud, quàm ut in Colonienſi Prouin-
cia dissensiones, æmulationes, rixæ, sectæ, & nouæ subinde ac uiolentæ
turbationes diuini cultus excitentur, vnde Ecclesiæ Metropolitanæ
uastatio insignis, Dioceseos indubitata euersio, almæ Vniuersitatis in-
teritus, Catholicæ Religionis extirpatio, omnis obedientiæ dissipatio,
rerum omnium horribilis confusio, deniq; totius inferioris Ger-
maniæ ruina sit consequutura.

Ez ut breuioratione, quæ uolumus, quæq; caussa postulat, dica-
mus, Aduersarii nostri Prouinciales Ecclesias sine ulla intermissione
solicitant, instigant, impelluntq; ut suæ impiæ Appellationi adhare-
ant, prout & quædam circumiacentes Ecclesias importunis suis insti-
gationibus eò audaciæ & impietatis commouerunt, ut interpositæ Ap-
pellationi sese adiunxerint: nihilq; non faciunt, ut Reformationem
piè inchoatam radicitus extirpent, uerbum Dei, & renascens Euangeli-
um rursus opprimant, populo superiores abusus obtrudant, horribi-
les idolatrias in usum reuocent, ueros cultus Dei abrogent, superstitio-
sas cæremonias restituant, rectam doctrinam piis mentibus eripiant,
seditiones concitent, defectionem parent, Deniq; ut nos in hac solici-
tudine ac summa cura restituendæ ac reparandæ Ecclesiæ singulari cū
impietate non solum turbent, inquietent, & molestant, uerum etiam
omni dignitate exuant, tandemq; ex uniuersa Diocesi eiiciant.

Cum itaq; omnia & singula præmissa, sic ut præmittitur, se habe-
ant, & Aduersarii, ut dictum est, nostrum hunc conatum & studium re-
parandæ Ecclesiæ in grauissimas, falsas, & impias criminationes addu-
cant, eiusq; odio commoti nos diuersis exquisitis mediis multipliciter
molestarint, uexarint, inquietauerint, & turbauerint, ac molestant,
uexent, inquietent, impediunt, & faciant quò minus dicta Refor-

matio in usum Ecclesiæ adduci possit : Et quod grauius est, commo-
ueri nulla pietate queant, ut quæ ad turbulentam seditionem uergere
uideant, ab illis sibi temperent, sed contra indies magis magisq; con-
spirationem aduersus nos excitent, et ad quosdam Comites, Nobiles,
Oppida, Ciuitatesq; nostras literas dent, quibus sollicitat et adhortan-
tur, ut à nobis tanquam Domino suo, atq; ordinaria potestate ad ipsos
deficiant, sicut illa uerba ad Senatū et populum Ciuitatis kemponę,
et plærosq; alios nostros Subditos scripta, et per totū nostrū Archie-
piscopatum dissipata clarè testantur.

*Je neben den andern Stenden vñnd gemeine Landtschafft
bei vns dem Capitel pleiben / vñnd vns gehorsam sein / vñnd dem
Hern vñnd den seinen nicht.*

Et interim Canonibus caueatur, ut Clericus suo Episcopo inobedi-
ens, aut ei insidias parans, aut contumeliam, calumniam, aut conui-
cia inferens, deponi debeat, præsertim cum incorrigibilis sit, sitq; insu-
per iniunctum Episcopo, ut Clericos ab insolentiis arceat, magna no-
bis et necessaria causa est, quam obrem huius insignis iniuriæ indigni-
tatem ab Ecclesia Dei, honestissimisq; institutis arceamus atq; propel-
lamus, præsertim cum hætenus Aduersarii in repurgandis uitis non
solum præfractè contumaces, sed etiam negligentes et supini fuerint,
et sint, cautumq; Canonibus sit, ut si Suffraganeus, aut Capitulum nõ
faciat ea, ad quæ tenetur, quòd tum Archiepiscopus eo inuito supple-
bit uicem illius, et in Parochia ordinabit Clericos, ac Ministros insti-
tuet in Ecclesiis &c. Habemus enim nos Iurisdictionem Ordinariam,
cogimurq; in primis Deo reddere rationem nostrę uillicationis: quod
et eò magis consyderare nos oportebat, quod senex et exactæ ferè a ta-
tis simus, et proximè apud Deū migraturi, quodq; tanquam Princeps
Elector, unà cum Statibus Imperii, Ratisponæ promiserimus Refor-
mationem nostræ Ecclesiæ constituturos nos esse. Quæ si omnia, ita ut
dictum est, non forent, si ulla honesta ratione mutare institutum pos-
semus, tamen constantiæ grauitatisq; nostræ non erat, contra rectam
conscientiam nostram, cui semper etiam contra superioris potestatis
iussu obtemperandum est, agnitam ueritatem uel deserere, uel uere
res abusus restituere. Ad hæc, cum iure permissum sit, ut Episcopus so-
lus requisito consilio Capituli, licet non habito consensu, ueterem ri-
tum aut consuetudinem tollere possit per suum Statutum, si ualde
enorme præiudicium patiatur Ecclesia. Et notissimum sit ex anti-
quis

quis ritibus & obseruantis, incredibile damnum & periculum anima-
rum Ecclesias nostras passas esse, & longe grauius, si restituerētur, pas-
suras fore. Deniq; cū iure Canonum expressè caueatur, posse Episco-
pum, si iniuste in iurè suo Episcopali grauetur, aut molesteretur, aut ue-
rifimiliter molestari timeat aut turbari, Appellare ad Generale Con-
ciliū, idq; maximè, & ante oīa procedat in caussa fidei & Religionis, in
qua Conciliū & nō Papa debeat esse iudex, Cumq; ipse Pontifex, cuius
propriū officium est, certā Christi doctrinam in Ecclesia retinere, nul-
lo animi iudicio, sed pessimorum hominum criminationibus falsis
adductus, indicta caussa hæreseos nos atq; furiosæ insanix damnauerit,
impiumq; Hæresiarcham, & Archiepiscopi nomine indignum famo-
so Scripto nominauerit. Postremo cum in multis Comitibus per Cæ-
saream Maiestatem, & reliquos Ordines Sacri Romani Imperii prag-
matica sanctione constitutum sit, quòd istæ & consimiles fidei & Reli-
gionis controuersix non aliter, quàm in libero, Christiano, ac in Ger-
mania indicendo Concilio amicabiliter conciliari & concordari debe-
ant &c. His omnibus de causis, indignissimisq; iniuriis, commoti
nos: & quòd intelligamus non solum nos, Ordinesque ac reliquos Sta-
tus nostros, & quicumq; nobis adhærent, uerumetiam reliquos Impe-
rii Ordines, qui præmissis pragmaticis sanctionibus interfuerunt, eas-
demque subscripserunt, per præmissa multipliciter & grauisimè læ-
sos, grauatos, oppressos, & contemptos, ueriti etiam eos in posterum
grauius lædi, grauari, opprimi, & contemni posse, propterea quòd ii-
dem Aduersarii non contenti sunt grauisima nos cōtumelia affectos
esse, sed etiam in eam inuerecundam animorum impotentiam con-
iecti sunt, ut eos, qui nobis tanquàm Domino suo atq; ordinario Epif-
copo iurisiurandi Religione obstricti sunt, ueluti quidam ex Capi-
tulo nostro, Clero, & Vniuersitate, etiā nostri Consilarii, Commis-
sarii, Vasalli, & alii, impie cogant præter datam fidem, præter naturæ
obligationem, præter iuramentum sese interpositæ Appellationi ip-
sorum contra nos inscribere, & eius se consortes facere. Præter hæc
quoq; conantur contra omnem ordinariam potestatem, ius diuinum
atq; humanum, inquisitionem in omnes eos, qui nostram Reformati-
onem, doctrinam piam, & salutarem Ecclesiæ administrationem am-
plectuntur, proponere. Qua facti odiiq; indignitate quid dici potest
crudelius? Inciuile & inhumanum esse iudicant leges ciuiles, seruum
hominem contra suum Dominum habere testimonii dictionem,
sed Aduersariorum crudeli edicto nostri aliquot homines (ut iam di-
ctum est) coguntur in perniciem nostri ipsorum Domini inscriptionē
facere,

facere. His aliisque de causis, grauissimisque iniuriis nos omnibus melioribus, modo, uia, causa, forma, quibus melius & efficacius possumus & debemus, pro nobis ac nostris, omnibusque aliis & singulis huic Appellationi adhaerentibus, & porro adhaerentibus, à praemissis turbationibus, impedimentis, molestationibus, diffamationibus, iniuriis, conspirationibus, molitionibus, & conaminibus, instinctu magis quorundam factiosorum hominum, quam unanimi consensu totius Capituli, Cleri, & vniuersitatis successiue factis & illatis, fiendis & inferendis, unà cum omnibus & singulis emergentibus, incidentibus, annexis, & connexis, actisque & actitatis, & processibus quibuscunque praemissorum occasione quomodolibet factis & sequutis, ac in posterum forsitan sequuturis, ceterisque grauaminibus quibuscunque, à praedictis Aduersariis, omnibusque aliis & singulis sua quomodo licet comuniter uel diuisim interesse putantibus, influctis, & ad huc perdurantibus, & in posterum forsitan infligendis comminatis, ad liberum, Christianum, & Generale in Germania celebrandum Concilium: uel si id haberi non possit, ad Nationale, aut Imperialem Conuentum, tanquam legitimum in causa fidei & Religionis nostrae iudicium, coniunctim & diuisim in his Scriptis prouocamus, & appellamus, nobisque à uobis, qui huic actui interestis, pariter etiam à uobis Notario publico, seu alio quocunq; qui nobis dare & concedere petuerit & ualuerit, Apostolos saltem testimoniales, primo, secundo, tertio, instanter, instantius, instantissimè, saepe, sapientius, sapientissimè dari petimus & repetimus, submittentes & subiicientes nos, reliquosque nostros Status, obediētes Ecclesias, & totam Preuinciam, & quoscunq; nobis adhaerentes, & adhaerere uolentes, nec non & singulares personas eorūdem, & illorum omnium res, priuilegia, libertates, iura, Regalia, feuda, dignitates & Statum negotii praesentis, singulari tuitioni, defensionis, & protectioni praedicti liberi, Christiani, & Generalis seu Nationalis Concilii, aut Imperialis conuentus. Insuper aduersus omnes & singulos cuiuscunque Status, conditionis & dignitatis fuerint, qui huiusmodi Appellatione pendente, aduersus nos & nostram Metropolitanam Diocesim, Ordines, Status & subditos, adhaerentes uel adhaeruros, eorumque bona & res, quicquam quomodolibet temerario ausu attentare praesumpserint, solenniter publicè & expressè protestamur de nullitate, et poenis huiusmodi inuouatoribus et attentatoribus in iure comminatis, eo ipso incurrendis, deque intimando, insinuando, et prosequen-

do

do hanc Appellationem , nec non caussam & caussas huiusmodi præ-
tactas , loco & tempore congruis & oportunis , Saluo iure addendi,
minuendi &c. & aliam Appellatiōem , & Appellationes de nouo inter
ponendi , prout iuris & moris fuit, & est. Super quibus unum uel
plura Instrumentum uel Instrumenta, in publica & authentica forma
nobis conscribi petimus: uosq; omnes , qui hic adestis ad
hanc rem conuocati, in horum omnium, quæ
acta sunt , testes adducimus &
interpellamus.

F I N I S .

Et ego Ioannes Rutgers de Aruiler , Clericus Coloniensis, Publicus sa-
era Imperiali autoritate Notarius, et secularis Iudicij Bonnēsis Secretarius.
Quia prædictæ Appellationi, & Apostolorum responsioni, omnibusq; alijs et
singulis, dum sic, ut præmittitur, fierent, & agerentur, unâ cum testibus præ-
nominatis interfui, Eaq; omnia & singula sic fieri uidi, & audiui , Ideo hoc
præsens publicum Instrumentum in octo folijs præcedentibus, manu alterius
me interim aliunde legitimè præpedito , fideliter conscriptum exinde confe-
ci, subscripsi, publicauit, & in hanc publicam formam redegi, Signoq; , Nomi-
ne, & Cognomine solitis & consuetis signaui, in Fidem, & Testimonium om-
nium, & singulorum præmissorum, rogatus pariter & requisitus.